

**Організація та проведення
тактико-спеціальних навчань
(занять) із військовими
мобільними госпіталями
(мобільними медичними
підрозділами)**

Методичні рекомендації містять основні положення і рекомендації з питань організації і проведення тактико-спеціальних навчань (занять) із військовими мобільними госпіталями (мобільними медичними підрозділами) Медичних сил Збройних Сил України.

У методичних рекомендаціях враховані вимоги керівництва держави та ЗС України щодо співробітництва у сфері оборони для приєднання до загальноєвропейської системи безпеки, досягнення взаємосумісності з державами-членами НАТО, досвід підготовки та застосування військово-медичних закладів (підрозділів) Медичних сил ЗС України в ході проведення операції Об'єднаних сил (раніше Антитерористичної операції) на території Донецької та Луганської областей.

Методичні рекомендації передбачені для застосування посадовими особами органів військового управління (штабів), управлінь військових частин з порядку планування, підготовки, проведення та оцінки тактико-спеціальних навчань (занять) з підпорядкованими військовими частинами (підрозділами).

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ
ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНИХ
НАВЧАНЬ (ЗАНЯТЬ)
ІЗ ВІЙСЬКОВИМИ МОБІЛЬНИМИ
ГОСПІТАЛЯМИ (МОБІЛЬНИМИ
МЕДИЧНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ)**

Видавництво
«Центр учбової літератури»
Київ – 2024

УДК 355.422(477)

О-64

О-64 Організація та проведення тактико-спеціальних навчань (занять) із військовими мобільними госпіталями (мобільними медичними підрозділами). Методичні рекомендації. — Київ: «Центр учбової літератури», 2024. — 170 с.

ISBN 978-611-01-3134-6

Методичні рекомендації містять основні положення і рекомендації з питань організації і проведення тактико-спеціальних навчань (занять) із військовими мобільними госпіталями (мобільними медичними підрозділами) Медичних сил Збройних Сил України.

У методичних рекомендаціях враховані вимоги керівництва держави та ЗС України щодо співробітництва у сфері оборони для приєднання до загальноєвропейської системи безпеки, досягнення взаємосумісності з державами-членами НАТО, досвід підготовки та застосування військово-медичних закладів (підрозділів) Медичних сил ЗС України в ході проведення операції Об'єднаних сил (раніше Антитерористичної операції) на території Донецької та Луганської областей.

Методичні рекомендації передбачені для застосування посадовими особами органів військового управління (штабів), управлінь військових частин з порядку планування, підготовки, проведення та оцінки тактико-спеціальних навчань (занять) з підпорядкованими військовими частинами (підрозділами)..

ISBN 978-611-01-3134-6

© «Центр учбової літератури», 2024.

ЗМІСТ

	ВСТУП	6
	ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ	7
	ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ	9
	ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	10
1	ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПІДГОТОВКА НАВЧАНЬ	11
1.1	Загальні положення	11
1.2	Керівництво навчанням, посередницький апарат та оцінювачі	13
1.2.1	Керівництво навчанням	15
1.2.2	Посередницький апарат	18
1.2.3	Дослідницька група	19
1.2.4	Група оцінювачів	19
1.3.	Планування та підготовка тактико-спеціальних навчань з ВМГ (ММП)	20
1.3.1	Підготовка до проведення ТСН (ТСпЗ)	21
1.3.2	Підготовка керівництва та посередницького апарату до навчань	26
1.3.3	Підготовка особового складу	28
1.4	Нарощування обстановки в ході ТСН (ТСпЗ)	31
1.4.1	Мета нарощування обстановки	31
1.4.2	Порядок нарощування обстановки	31
1.4.3	Форми, методи та способи нарощування обстановки	32
1.5	Система імітації	33
1.6	Організація управління і зв'язку керівництва та посередницького апарату на навчаннях	35
1.7	Безпека навчань	36
1.8	Порядок підготовки об'єктів навчальної матеріально-технічної бази. Заходи захисту навколишнього середовища та екологічної безпеки на ТСН (ТСпЗ)	38
1.9	Аналіз проведених дій (AAR), звітність.	40
1.10	Особливості підготовки і проведення показових (демонстраційних) та контрольних (перевірочних) навчань	43
1.10.1	Показові (демонстраційні) навчання	43
1.10.2	Контрольні (перевірочні) навчання	44
1.10.3	Дослідницькі навчання	45
2	ПРОВЕДЕННЯ ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНИХ НАВЧАНЬ	54
2.1	Порядок проведення тактико-спеціальних навчань	54
2.2	Робота керівництва та посередницького апарату під час проведення навчань	56
2.3	Участь підрозділів у практичних діях	59

2.4	Проведення тактико-спеціальних навчань в особливих умовах	60
2.4.1	Особливості підготовки і проведення навчань вночі	60
2.4.2	Особливості підготовки і проведення навчань в горах	61
2.4.3	Особливості підготовки і проведення навчань в лісі і лісисто-болотистій місцевості	62
2.4.4	Особливості підготовки і проведення навчань на морському узбережжі	63
2.4.5	Особливості підготовки і проведення навчань в умовах імітації радіаційного, хімічного і біологічного зараження	65
2.5	Оцінка та звітність щодо проведення ТСН (ТСПЗ)	67
2.5.1	Оцінка ТСН (ТСПЗ)	67
2.5.2	Звіт про проведення ТСН (ТСПЗ)	69
3	Методика підготовки та проведення тактико-спеціальних занять	71
3.1	Підготовка тактико-спеціального заняття	71
3.2	Проведення тактико-спеціального заняття	72
3.3	Тактико-спеціальне заняття з мобільним медичним підрозділом	74
Додатки:		
1	Обов'язки посадових осіб керівництва ТСН (ТСПЗ)	77
2	Календарний план підготовки тактико-спеціального навчання з ВМГ (ММП)	86
3	Порядок підготовки керівництва та посередницького апарату до проведення навчань	88
4	Методика підготовки та роботи посередників у ході навчань	91
5	Тактичне завдання для проведення тактико-спеціального навчання	102
6	Бойове розпорядження	103
7	Розпорядження за видом забезпечення	105
8	Оціночний лист	107
9	План нарощування обстановки в ході проведення тактико-спеціального навчання з ВМГ (ММП)	109
10	Наказ на проведення тактико-спеціального навчання	111
11	Замисел проведення навчання	113
12	Організаційні вказівки	116
13	План проведення рекогносцировки	118
14	План-календар проведення тактико-спеціального навчання	120
15	Схема організації апарату керівництва	125
16	План медичного забезпечення	126
17	План логістичного забезпечення	128
18	Методика розрахунку вартості навчань	130

19	Частковий план роботи заступника керівника навчань (помічника керівника навчань, старшого посередника) тактико-спеціального навчання	134
20	Особистий план роботи керівника тактико-спеціального навчання	139
21	Особистий план роботи начальника штабу керівництва тактико-спеціального навчання	145
22	План імітації	150
23	Вимоги безпеки під час проведення навчань	154
24	План проведення досліджень в ході ТСН (ТСпЗ)	155
25	Форми і методи нарощування	157
26	Типовий зміст аналізу проведених дій	159
27	Знаки, покажчики, позначення, які застосовуються на тактичних навчаннях	160
28	Алгоритм оцінювання	163
29	Структура умовно поранених	165
30	План проведення тактико-спеціального заняття з особовим складом ММП	166
	СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ДЖЕРЕЛ)	169

ВСТУП

Методичні рекомендації розроблені у відповідності до вимог наказів і директив Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України з питань медичного забезпечення, бойової підготовки, з урахуванням практичного досвіду застосування військових мобільних госпіталів під час проведення Антитерористичної операції, операції Об'єднаних сил на території Донецької та Луганської областей.

У Методичних рекомендаціях детально викладено основні положення щодо порядку розробки, підготовки, проведення, розбору та оцінки тактико-спеціальних навчань з військовим мобільними госпіталями.

Тактико-спеціальні навчання підвищують рівень готовності до виконання завдань за призначенням та злагодженості військових мобільних госпіталів і професійний рівень військовослужбовців. Вони вдосконалюють навички командирів та їх аналітичні здібності, в той же час підвищують рівень колективної злагодженості через реалістичну, складну підготовку, що включає в себе виконання завдань в режимі максимально наближеному до реальної обстановки, що може скластись, в реальному масштабі часу. Виконання завдань, практичні дії в різних умовах обстановки, ретельне проведення аналізу навчання і оцінювання посадових осіб, хто залучався до навчань, надають інформацію, яка допоможе командирам (начальникам) оцінити ефективність підготовки військових мобільних госпіталів, спроможність виконувати ними завдання за призначенням.

Методичні рекомендації розроблені з метою:

надання допомоги органам військового управління, військово-медичним клінічним центрам щодо порядку підготовки та проведення тактико-спеціальних навчань з військовими мобільними госпіталями;

організації порядку визначення, в ході проведення тактико-спеціальних навчань, рівня підготовки (навченості) військових мобільних госпіталів шляхом проведення перевірки за стандартними оперативними процедурами (алгоритмами), та її відповідності спроможностям, яких він повинен набути;

дослідження (пошук) і впровадження у подальшому нових способів застосування військових мобільних госпіталів з урахуванням набутого бойового досвіду та досвіду отриманого під час сумісної підготовки з підрозділами збройних сил держав-членів НАТО;

використання зворотного зв'язку, у вигляді аналізу підсумків і оцінок навчань, для допомоги командирам (начальникам) в організації підготовки військових мобільних госпіталів у подальшому.

Положення та рекомендації, які викладені в Методичних рекомендаціях, необхідно застосовувати творчо, в залежності від визначених завдань військових мобільних госпіталів, з метою набуття (вдосконалення) відповідних практичних навичок та вмінь, з урахуванням бойової та іншої обстановки.

ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ

Позначка військової публікації	Повне найменування військової публікації
1	2
	а. “Єдиний перелік (каталог) спроможностей Міністерства оборони України, Збройних Сил України та інших складових Сил оборони”, затверджений Міністром оборони України 09 грудня 2019 року
ВКП 7-00(03).01	б. Доктрина з організації підготовки у ЗС України, затверджена начальником Генерального штабу Збройних Сил України 01.07.2020 (вих. № 1929/НВГШ від 03.07.2020)
ВКП 7-00(165)03.03	в. Доктрина з організації оцінювання(сертифікації) у Збройних Силах України, затверджена начальником Генерального штабу Збройних Сил України 22.06.2021 (вих. № 1546/НВГШ від 23.06.2021)
ВКДП 7-00(165)03.02	г. Методичні рекомендації “З оцінювання (сертифікації) органів військового управління, військових частин (підрозділів) Збройних Сил України щодо набуття визначених спроможностей”, затверджені начальником Генерального штабу Збройних Сил України 22.06.2021 (вих. № 1546/НВГШ від 23.06.2021)
ВКП 7-00(162)01.01	д. Доктрина з вивчення та впровадження досвіду у Збройних Силах України, затверджена начальником Генерального штабу Збройних Сил України 30.06.2020 (вих. № 1928/НВГШ від 03.07.2020)
ВКДП 7-00(162)01.01	е. Тимчасова інструкція “З вивчення та впровадження досвіду у Збройних Силах України”, затверджена наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 13.02.2021 № 41
ВКП 7-00(01).01	ж. Доктрина з розвитку військових публікацій у Збройних Силах України, затверджена начальником Генерального штабу Збройних Сил України від 30.05.2020 № 13238/С
ВКДП 7-00.(03)01	и. Настанова з бойової підготовки у Збройних Силах України, затверджена начальником Генерального штабу Збройних Сил України 07.10.2020 (вих. № 24148/С від 08.09.2020)

1	2
ВКДП 7-00(03).01	к. Тимчасова настанова з організації та проведення загальновійськових тактичних і командно-штабних навчань частина і (бригада, полк), затверджена першим заступником начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України
ВКДП 7-00(42)03.01	л. Настава “З бойової підготовки Медичних сил Збройних Сил України”, затверджена наказом командувача Збройних Сил України від 18.12.2020 № 223
ВКДП 7(5)-00(01).01	м. “Типовий каталог завдань з підготовки ЗС України”.
ВКДП 7-00(03).02	“Інструкція про порядок розроблення (розміщення) стандартів (каталогів завдань) з підготовки та проведення оцінювання за стандартами підготовки ЗС України”, які введені в дію наказом Генерального штабу ЗС України від 27.01.2020 № 26

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

Інструктивне (інструкторсько-методичне) заняття – вид заняття, яке спрямовано на удосконалення навичок та умінь військовослужбовців щодо методики підготовки та проведення заходів оперативної (бойової) підготовки.

Навчання – це організована, двостороння діяльність, спрямована на максимальне засвоєння та усвідомлення навчального матеріалу і подальшого застосування отриманих знань, умінь та навичок на практиці, цілеспрямований процес передачі і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини.

Органи управління – це організаційно-штатні або тимчасово створені структурні підрозділи наділені певними правами та обов'язками з управління військами у мирний та воєнний час. До органів управління відносять: командування (персональний штаб); штаб (координаційний штаб); служби (відділи) родів військ (спеціальний штаб).

Посередник – службова особа, яка призначається по навчанню при органах військового управління, військових частинах та підрозділах для забезпечення постійного контролю за діями тих, хто навчається, дотриманням ними умов оперативної (тактичної) обстановки, заходів безпеки та своєчасного нарощування обстановки і проведення розіграшу бойових дій.

Практичне заняття – вид заняття, під час якого керівник організовує засвоєння теоретичних положень шляхом індивідуального виконання спеціально сформульованих завдань та певних практичних вправ (приймів, дій).

Тактичні (тактико-спеціальні) навчання з підрозділами родів військ та служб – форма навчання органів управління військової частини та підрозділів родів військ (спеціальних військ), матеріально-технічного і медичного забезпечення, яка проводиться з метою удосконалення спільних дій начальників родів військ і служб з підлеглими підрозділами під час виконання всього комплексу завдань за своїми напрямками діяльності в ході підготовки та ведення загальновійськового бою.

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

Скорочення та умовні позначення	Повне словосполучення та поняття, що скорочуються
1	2
АТО	Антитерористична операція
АПД	Аналіз проведених дій
ВМГ	Військовий мобільний госпіталь
ВВНЗ	Вищі військові навчальні заклади
ВТМ	Військово-технічне майно
ЗС	Збройні Сили
ІзОД	Інформація з обмеженим доступом
ІТС	Інформаційно-телекомунікаційна система
КСЗІ	Комплексна система захисту інформації
КТЗІ	Комплекс технічного захисту інформації
ММП	Мобільний медичний підрозділ
МНСІ	Матеріальні носії секретної інформації
МПЗ	Морально-психологічного забезпечення
МТЗ	Матеріально-технічне забезпечення
НАТО	Організація Північноатлантичного договору, Північноатлантичний Альянс
НМТБ	Навчально-матеріальна технічна база
ОВТ	Озброєння і військова техніка
ОВУ	Орган військового управління
ОДТ	Охорона державної таємниці
ОІД	Об'єкт інформаційної діяльності
ОКП	Основний командний пункт
ОУ	Орган управління
ППД	Пункт постійної дислокації
ПУ	Пункт управління
РЕБ	Радіоелектронна боротьба
РСО	Режимно-секретний орган
РШТ	Роздільні штабні тренування
СТКП	Стандарти колективної підготовки
СПТ	Спільні штабні тренування
СУВ	Скрите управління військами
ТЗІ	Технічний захист інформації
ТСЗ	Тактико-стройове заняття
ТСПЗ	Тактико-спеціальне заняття
ТСН	Тактико-спеціальні навчання
ХБРЯз	Хімічне, біологічне, радіаційне, ядерне зараження
STANAG	Стандартизаційна угода

1. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАНЬ

1.1. Загальні положення

Навчання – є вищою і найбільш ефективною формою підготовки військових частин (підрозділів), важливий етап їх бойового злагодження, підвищення польового (повітряного) вишкілу та готовності до виконання завдань у різних видах бою, умовах обстановки та дій у миротворчих операціях.

Сутність навчань полягає у практичному виконанні тими, хто навчається, військовими частинами (підрозділами), органами управління (штабами), навчально-бойових завдань в умовах конкретної, що безперервно змінюється, обстановки, характерної для сучасного бою.

На навчаннях командири, управління військових частин, підрозділи практично виконують завдання в загальній обстановці, що безперервно розвивається, за єдиним замислом, у різних видах бою, на різній місцевості, на велику глибину, безперервно вдень та вночі, у будь-яку пору року.

Навчання розрізняються за:

- цільовим призначенням;
- числом сторін, що залучаються;
- складом тих, хто навчається;
- способом виконання вогневих задач;
- місцем проведення.

За цільовим призначенням навчання поділяються на планові, підготовчі, контрольні (перевірочні), експериментальні, дослідницькі та показові.

Планові навчання проводяться з метою підготовки військових частин (підрозділів), їх ОУ (штабів) до виконання завдань за призначенням. Ці навчання передбачені планами бойової підготовки військових частин (підрозділів) на визначений період навчання.

Підготовчі навчання проводяться з метою безпосередньої підготовки військових частин (підрозділів), їх ОУ (штабів) до виконання визначених (уточнених) бойових завдань, відповідно до обстановки, що склалася. Ці навчання є більш характерними для умов ведення бою (бойових, спеціальних дій) особливого періоду.

Контрольні (перевірочні) навчання проводяться з метою визначення рівня бойового (польового, повітряного, морського) вишкілу особового складу, військових частин (підрозділів) у ході інспекційних, підсумкових і контрольних перевірок, завершення етапів злагодження військових частин (підрозділів).

Експериментальні навчання проводяться з метою перевірки окремих питань тактики, принципових положень проектів статутних документів, нової організаційно-штатної структури військових частин (підрозділів), порядку їх бойового застосування, визначення бойових можливостей нових систем озброєння і військової техніки, змісту бойових завдань, порядку управління військовими частинами (підрозділами).

Дослідницькі навчання проводяться з метою дослідження нової організаційно-штатної структури військових частин (підрозділів), пошуку шляхів підвищення бойової і мобілізаційної готовності, найбільш ефективних способів підготовки і ведення бою (бойових, спеціальних дій) із застосуванням сучасних і перспективних видів озброєння та військової техніки, методики навчання, ефективності застосування нових (модернізованих) зразків ОВТ, вивчення й оцінки бойових можливостей своїх військ (сил) та ймовірного противника для обґрунтування змісту бойових завдань військових частин (підрозділів), кораблів тощо.

Показові навчання проводяться з метою практичного показу керівникам навчань порядку їх організації та проведення із застосуванням нових форм і методів навчання, показу найбільш доцільних способів ведення бою (бойових, спеціальних дій), виконання тактичних прийомів, методів роботи командирів і штабів під час підготовки та ведення бою (бойових, спеціальних дій), бойових можливостей озброєння і військової техніки.

За числом сторін, що залучаються, навчання можуть бути односторонні та двосторонні. На односторонніх навчаннях дії противника позначаються відповідно до організації і тактики умовного противника. На двосторонніх навчаннях залучаються рівні за складом або бойовими можливостями військові частини (підрозділи), здатні активно протидіяти один одному.

Основним видом колективної підготовки військових мобільних госпіталів (мобільних медичних підрозділів) як військових частин (підрозділів) медичного забезпечення, є тактико-спеціальні навчання.

Тема ТСН (ТСпЗ) з ВМГ (ММП) визначається у залежності від призначення, умов та характеру майбутніх дій, спроможностей, яких повинен набути ВМГ (ММП). Тему визначає, як правило, командир (командувач, начальник), посада якого на одну-два ступені вище посади керівника навчання.

Тривалість ТСН (ТСпЗ) з ВМГ (ММП) визначається часом, який необхідний для відпрацювання всіх поставлених навчальних питань, з урахуванням часу на висування у вихідні райони для проведення навчань та повернення до пункту постійної дислокації.

За окремим рішенням навчання, в рамках довгострокової цілі приєднання до загальноєвропейської системи колективної безпеки та підготовки підрозділів до участі у заходах Концепції оперативних можливостей, проводяться у відповідності до вимог стандартів (керівних документів) держав-членів НАТО.

У ході ТСН (ТСпЗ) ВМГ (ММП) повинні бути навчені:

організованому здійсненню маршу (встановлених швидкостей руху, дистанцій і світломаскування), зокрема і в умовах можливого застосування противником зброї масового ураження і високоточної зброї, дії авіації і диверсійних груп;

вмілому використанню захисних умов місцевості під час руху і на зупинках, подоланню ділянок радіоактивного і хімічного забруднення, руйнування доріг і переправ;

виконанню завдань з медичного забезпечення військ у ході маршу і під час зустрічі з противником;

виконанню завдань з медичного забезпечення військ в різних бойових умовах;

роботі в умовах тривалого перебування на забрудненій радіоактивними (хімічними) елементами місцевості.

1.2. Керівництво навчанням, посередницький апарат та оцінювачі

ТСН (ТСпЗ) організуються і проводяться командирами (начальниками), які за посадою на одну-два ступені вище від командира ВМГ (ММП), якого навчають. Командир (командувач, начальник), який проводить навчання, є керівником навчання.

Для підготовки і проведення ТСН (ТСпЗ) призначається керівництво навчанням та створюється посередницький апарат, контрольні і дослідницькі (за необхідності) групи. Посадові особи у складі керівництва навчанням і посередницького апарату визначаються командиром (командувачем, начальником), який проводить ТСН (ТСпЗ).

Загальними обов'язками та вимогами до керівника ТСН (ТСпЗ), його заступників, помічників і посередників у ході навчання є:

здійснювати розіграш дій для тих, хто навчається, у відповідності із замислом проведення ТСН (ТСпЗ), оцінювати прийняті рішення тими, хто навчається, за обстановкою, що склалася;

вимагати повного відпрацювання ними всіх навчальних питань, досягнення визначеної мети і завдань ТСН (ТСпЗ);

аналізувати рішення і дії командирів (начальників), управління ВМГ (ММП) і підрозділів, які навчаються, а у випадку необхідності – вносити до них поправки, уточнення;

вчити командирів (начальників) і управління ВМГ (ММП) правильно оцінювати обстановку і передбачати хід розвитку дій і ймовірні зміни обстановки, приймати обґрунтовані своєчасні рішення, швидко і грамотно відпрацьовувати бойові документи, у встановлені строки доводити завдання до підрозділів з неухильним виконанням заходів прихованого управління і контролювати їх виконання, своєчасно інформувати вищі і взаємодіючі органи управління (військові частини, підрозділи), сусідів про обстановку, прививати вміння користуватися всіма видами зв'язку і документами прихованого управління;

розвивати у тих, хто навчається, здатність до творчості, всебічно заохочувати прояви ними розумної ініціативи і вмілих дій в складних умовах обстановки;

сприяти виробленню у командирів (начальників) і управління ВМГ (ММП), хто навчається, твердих навичок в управлінні ВМГ (ММП), організації і здійсненні взаємодії, всіх видів забезпечення.

Офіцери, які призначені до складу керівництва і посередницького апарату повинні:

знати:

вимоги статутів, настанов, курсів підготовки родів військ і спеціальних військ, наказів, організаційно-методичних вказівок з підготовки видів Збройних Сил України, а також положень цих Методичних рекомендацій;

можливості ВМГ (ММП) та визначені для набуття спроможності;

порядок використання стандартів колективної підготовки та навчально-бойові завдання, що визначались для підготовки ВМГ (ММП), що навчаються;

можливості і способи застосування майна та техніки в різних умовах обстановки;

вміти:

розробляти особисті і часткові плани, а також інші документи, що необхідні для проведення ТСН (ТСпЗ);

орієнтуватися в тактичній обстановці в ході ТСН (ТСпЗ), робити висновки щодо дій командирів (начальників), управління, підрозділів ВМГ (ММП) і об'єктивно оцінювати їх;

у ході ТСН (ТСпЗ) вимагати, щоб командири (начальники), управління і підрозділи ВМГ (ММП), що навчаються, знаходилися в умовах, максимально наближених до реальних (бойових), не допускати послаблень і спрощень при відпрацьовуванні навчальних питань на етапах ТСН (ТСпЗ);

виявляти високу вимогливість до тих, хто навчається, стосовно їх виконавчої дисципліни, виконання ними вимог заходів безпеки, збереження державної таємниці, власності держави, громадян і організацій у ході навчання;

здійснювати відповідну оцінку дій визначених підрозділів в ході ТСН (ТСпЗ), узагальнювати і представляти в штаб керівництва відомості про командирів, (начальників) і підрозділи (включаючи придані) для загального підведення підсумків ТСН (ТСпЗ);

готувати і проводити часткові підведення підсумків ТСН (ТСпЗ) (за необхідністю).

УВАГА! *Офіцерам керівництва і посередницького апарату забороняється:*

розголошувати замисел ТСН (ТСпЗ), а також порядок розіграшу дій;

підмінювати командирів (начальників), офіцерів управління і підрозділів, хто навчається, у вирішенні поставлених завдань, а також втручатися (крім керівника ТСН (ТСпЗ)) у виконання ними своїх функціональних обов'язків, за винятком випадків, коли рішення командира чи дії тих, хто навчається, можуть привести до порушення вимог заходів безпеки,

робити зауваження тим, хто навчається, у ході виконання ними функціональних обов'язків на ТСН (ТСпЗ) і повідомляти їм оцінки до моменту затвердження їх керівником ТСН (ТСпЗ).

З метою оцінювання визначених органів управління, військових частин та підрозділів призначається незалежна адміністрація оцінювання (керівник оцінювання, керівники груп (підгруп), оцінювачі), яка **НЕ ПІДПОРЯДКОВУЄТЬСЯ** керівнику навчання (командиру (начальнику) об'єкта оцінювання) і є незалежним органом призначеним для незаангажованого оцінювання.

Порядок підготовки та проведення оцінювання (сертифікації), обов'язки незалежної адміністрації оцінювання визначені в доктринальних документах Генерального штабу Збройних Сил України.

Склад керівництва навчанням, посередницького апарату, контрольних і дослідницьких груп на ТСН (ТСПЗ) повинен включати мінімально необхідну кількість посадових осіб, як правило, з того ОУ (штабу, закладу охорони здоров'я), командир (командувач, начальник) якого є керівником навчання. Кількість посадових осіб встановлюється в залежності від змісту теми, цілей навчання, складу ВМГ (ММП) та інших підрозділів, які залучаються на ТСН (ТСПЗ), і умов місцевості.

До складу апарату керівництва, посередницького апарату і контрольних груп забороняється включати офіцерів військових частин (підрозділів), що залучаються на ТСН (ТСПЗ).

В організації роботи з підготовки та проведення ТСН (ТСПЗ) керівник навчання спирається на штаб керівництва, своїх заступників, помічників і посередницький апарат.

1.2.1. Керівництво навчанням

Для підготовки та проведення ТСН (ТСПЗ) створюється керівництво, призначаються посередники, а також контрольні та дослідницькі групи (за необхідністю).

До складу керівництва навчанням входять:

керівник навчання;

заступники керівника навчання з логістики та морально-психологічного забезпечення;

штаб керівництва на чолі з начальником штабу – першим заступником керівника навчання;

помічники керівника навчання з практичних дій та імітації, всебічного забезпечення (при потребі), з організації охорони і оборони (при потребі).

Обов'язки посадових осіб керівництва навчанням наведені у додатку 1 до цих Методичних рекомендацій.

При помічниках керівника навчання можуть створюватися групи з практичних дій та імітації, всебічного забезпечення тощо.

Група імітації на навчанні приймає участь у відпрацюванні плану нарощування обстановки на навчанні і здійснює:

підготовку і проведення заходів щодо імітації;

відпрацювання вказівок із заходів безпеки при імітації і контроль за їх виконанням;

контроль готовності виділених сил і засобів для імітації і позначення обстановки;

керівництво підготовкою команд імітації і створення наземної обстановки відповідно до замислу навчання;

відпрацювання пропозицій щодо вдосконалення способів створення наземної обстановки на навчанні, для відображення в матеріалах АПД.

Група всебічного забезпечення навчання здійснює:
організацію тилового, технічного і медичного забезпечення заходів, які проводить керівництво навчанням;
контроль підготовки підрозділів, військових частин тилу, технічного і медичного забезпечення до виконання поставлених на навчання завдань.

Штаб керівництва є основним органом, який забезпечує підготовку і проведення ТСН (ТСПЗ). Начальником штабу керівництва – першим заступником керівника навчання, як правило, призначається начальник штабу ОУ (штабу, закладу охорони здоров'я) або його заступник, командир якого є керівником навчання.

На штаб керівництва покладаються наступні завдання:

до початку навчань:

розробка необхідних документів для підготовки і проведення навчання;
організація підготовки до навчання посередницького апарату, залучених військових частин (підрозділів) і району навчання;
підготовка пунктів управління керівництва;
організація зв'язку і комендантської служби.

у ході навчань:

навчання командирів і управлінь (штабів) організації збору, обробки і аналізу даних обстановки, сучасним методам планування медичного забезпечення бойових дій, швидкому доведенню бойових наказів (розпоряджень) і даних про обстановку до підрозділів і сусідів, передачі управління з одних пунктів на інші;

збір і узагальнення в ході навчання даних обстановки, підготовка пропозицій керівнику навчання щодо розіграшу дій;

своєчасне доведення до військ вказівок і розпоряджень керівника навчання;

проведення нарощування обстановки і розіграшу дій;

здійснення контролю за виконанням військами поставлених завдань і дотримання заходів безпеки;

контроль за виконанням заходів з прихованого управління і маскуванню військ, організація радіоконтролю і радіодезінформації, постійне забезпечення збереження таємних і службових документів, які вивозяться на ТСН (ТСПЗ);

організація роботи зі створенню радіоперешкод, імітації наземної обстановки на ТСН;

контроль за поверненням військ до місць постійної дислокації;

підготовка і організація розбору навчання, узагальнення результатів досліджень, надання звіту про результати навчання до вищого штабу;

узагальнення передового досвіду в діях військових частин і підрозділів та втілення його в практику бойової підготовки Медичних сил.

Книги, які можуть вас зацікавити

Закони України "Про екстрену медичну допомогу", "Про систему екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером 112"

[Перейти на сайт →](#)